

МГ обра наградите на Ученическият институт на БАН

Повече от 50 проекта представиха изявени ученици от 6 до 12 клас на Деветата научна сесия

От
u4avplovdiv

08.12.2022

Таланти от Математическа гимназия „Акад. Кирил Попов“ обраха наградите на Деветата научна сесия на Ученическият институт на Българската академия на науките. Повече от 50 проекта представиха ученици от 6 до 12 клас в различните тематични области: математика; информатика, информационни технологии и технически науки; биология, биомедицина, биоразнообразие и химия; хуманитарни и социални науки и изобразително изкуство и изкуствознание. Мисията на Ученическият институт е да развива и надгражда

проектното образование, основано на креативност, изследователски подход и въвеждане на иновации. Младите учени впечатлиха журитата със задълбочени познания и високо ниво на аналитичните и презентационни умения. Наградите, с които бяха отличени авторите призьори, са електронни ваучери за пазаруване, външна батерия за преносими устройства, годишни абонаменти за ползване на електронните образователни ресурси на издателство „Просвета“ и книги, осигурени от Академично издателство „Проф. Марин Дринов“.

За пета поредна година категорични победители в **област „Хуманитарни и обществени науки“**, раздел „Езикознание“, станаха Катерина Прончева и Велислав Борисов от Математическата гимназия. Тазгодишният изследователски проект на десетокласниците е свързан с фамилните имена в българския език, мотивирани от названия на професии и занаяти. Проучването им, ръководено от преподавателя по български език и литература Невена Ичевска, им донесе призовото място. Предходните им разработки бяха свързани с названията за облекло в речника на Найден Геров, с Иван Богоров и изграждането на българския книжовен език. Още като петокласници те се представиха с проекта „Фразеологични словосъчетания, свързани с части от човешкото тяло“.

Младите изследователи обясняват, че съществуващите у нас фамилии са доста разнообразни и най-често са мотивирани от: лични имена /Йорданов/, названия, свързани с професии /Даскалов/, занаяти /Абаджиев/, култура /Газетаров/, религия /Попов/, бит /Сайбиев – добър стопанин/, качества на характера /Айнаджиев – хитрец/, физиология /Пелтеков/, населени места /Калоферов/, социално положение /Чорбаджийски/, история /Комитов/, изкуство /Гайдаров/, флора /Върбанов/, фауна /Гълъбов/ и др. Групата, която избрахме за изследване, е най-многобройната сред гореспоменатите.

Оказва се, че според изследването на Марчин Киура, полски специалист по компютърни науки, и най-популярните европейски фамилии също произлизат от професия или занаят, упражняван от родоначалника на семейството – ковач, мелничар, поп, хлебар, рибар – т.е. става дума за един универсален процес.

На въпрос защо е насочила учениците към тази тема преподавателят Невена Ичевска обяснява, че фамилните имена са ключ към бита, социалния живот и материалната култура на някогашния българин. Освен това чрез изучаването на избраната група фамилии могат да се „възкресят“ редица думи, изчезнали от речника на съвременния български език – най-вече названия на традиционни български занаяти, несъществуващи днес, както и на лицата, които са ги упражнявали, а така – и значението на много фамилни имена.

Тезата на гимназистите е, че в наше време семантиката на доста от тези фамилии е неизвестна за носителите им. Доказват го чрез проведена анкета, в която участват 92 души на възраст от 14 до 82 години. Анкетата се състои от 10 въпроса. Всеки от тях съдържа името на известна българска личност, занаята или професията, стоящи зад съответната фамилия, и 4 възможни отговора, един от които верен. Ясно се открила зависимостта между възрастта на анкетираните и знанията им по темата. 65% от отговорите, доказващи познания, се оказали в групите 44-60 години и 61-82 години. Останалите отговори от същата категория, получени от другите две възрастови групи, са по-скоро изключения.

„Впечатление правят и единичните думи, успели да оцелеят в речника на българина и до днес. Такива са вапцар и куюмджия, като съответно 72% и 55% от участвалите са познали значението им. Вапцар се отличава с най-висока успеваемост, което може да се обясни с употребата на негови сродни думи във фразеологизми – Сега я вапсахме“, пояснява Ичевска.

Общата картина обаче показва масовото непознаване на думите, мотивиращи произхода на изследваните фамилии, и постепенното им преминаване през годините в пасивната лексика на езика. Това несъмнено създавало трудности пред младото поколение – например, когато се сблъсква с литературни произведения, писани преди векове. Актуалността на този проблем подчертава важноста изследването, което хвърля светлина върху тази иначе забравена част от лексиката ни.

Учениците събрали над 1500 фамилии, свързани със занаяти и професии и ги анализирали.

Ето и някои по-интересни фамилии с техните значения:

Казначев и Казначеев – казначей – касиер, ковчежник /рус./

Шкемеджиев – кавалерист на временна служба /рум./

Карамаждаров – от диал. карамаждар – тухлар /рум./

Драгатев – от драгатин – пъдар /гр./

Яйваджиев – от диал. яйваджия – който отглежда или продава дюли /тур./

Чилингеров и Чилингиров – ковач на дребна железария /пер.-тур./

Тилкеджиев – от диал. тилкеджия – ловец на лисици, лисичар /тур./

Сиркеджиев, Серкеджиев и Сиркиджиев – от диал. сиркеджия – оцетар /пер.-тур./

Мандаджиев – от диал. мандаджия – биволар /тур./

Казасов и Казаски – търговец на коприна /ар.-тур./

Арабаджиев и Арабаджийски – от диал. арабаджияк – колар /който прави или продава коли, каруци/, превозвач с кола /тур./

Първа награда в **област „Математика“** спечели десетокласничката от МГ „Акад. Кирил Попов“ Демира Недева. Тя впечатли журито с разработката си „Фиксирани системи на Shapley-Shubik и Banzhaf индексите с един или двама президенти“, за която има медал и от Ученическия институт по математика и информатика.

Първа награда бе присъдена и на десетокласника от МГ Стефан Гайдаров за разработката „Върху една задача на Титу Андрееску от олимпиада“. Негов научен ръководител е Константин Делчев.

Втората награда в същия раздел отиде за „Доказателство на хипотезата на Думит-Гранвил-Кисилевски за $31x \geq 10$ “ на Никола Гюлев. Той също е десетокласник в МГ и негов ръководител е Мирослав Маринов.

Награда за отлично представяне в **раздел „Информационни технологии“** получи Стоян Ганчев от МГ. Десетокласникът се презентира проекта „Откриване и анализ на симптомите на грип с хардуер за обратна връзка в реално време“. Негов научен ръководител е бившата възпитаничка на МГ Габриела Чавгова, която вече е първокурсник в Техническия университет в Айндховен, Нидерландия.

Втора награда в научна **област „История“** спечели разработката за ген. Владимир Вазов на десетокласника от ЕГ „Пловдив“ Иван Балабанов.

Наградата за дебют също отиде при пловдивски таланти. Това са шестокласниците Ивелин Василев и Никол Николова – автори на проекта „Здравословно хранене + спорт = успех!“, а техен научен ръководител е Дарина Брънчева.

Ученическият институт присъди **почетна грамота** Радостин Чолаков от 11 клас на МГ за темата: „Ефективни, ориентирани към задачи диалогови системи с избор на отговор като спомагателна задача“.